

Hendrik I van Brabant: Leuven, ca. 1165 - Keulen, 5 september 1235

Hendrik I was hertog van Brabant vanaf 1183 en hertog van Neder-Lotharingen vanaf 1190. Hij wordt ook Hendrik de Krijgshaftige genoemd.

Ruitersiegel van Hendrik I van Brabant.

Hertog van Brabant

Periode: 1183 / 1184 - 1235

Voorganger: Godfried III

Opvolger: Hendrik II

Hij was de zoon uit het 1e huwelijk en erfopvolger van Godfried III van Leuven.

Godfried III van Leuven

In zijn beleid streefde hij naar een uitbreiding van zijn heerschappij over het grondgebied tussen Schelde en Rijn en de beheersing van de handelsweg van Brugge naar Keulen. Hij slaagde er niet in het hertogelijk gezag in Neder-Lotharingen te herstellen. Niettemin wist hij zich een machtspositie te veroveren door in de strijd tussen de Welfen en de Hohenstaufen voortdurend van kamp te wisselen.

Hendrik kreeg vanaf 1172 bestuurlijke taken van zijn vader. Toen hij in 1179 trouwde kreeg Hendrik het graafschap Brussel (deel van de Brabantgouw) van zijn vader Godfried.

Toen zijn vader van 1182 tot 1184 in het Heilige Land verbleef, trad Hendrik op als regent. Als compensatie voor de verdediging van Jeruzalem tegen de inval van de Egyptische sultan Saladin (1183/1184) werd de zoon van Godfried III, Hendrik I door keizer Frederik Barbarossa in het landgraafschap Brabant (het deel van de Brabantgouw tussen Dender en Zenne) tot hertog verheven.

Keizer Frederik I Barbarossa

Het landgraafschap Brabant wordt een hertogdom en Hendrik wordt de eerste hertog van Brabant.

Hendrik nam deel aan de Derde Kruistocht (1189-1192) en was bevelhebber bij de belegeringen van Sidon en Beiroet. Hij zag echter af van een beleg van Jaffa na het nieuws van de dood van koning Hendrik II van Jeruzalem. In 1190 volgde hij zijn vader op als eerste met de titel hertog van Brabant en Neder-Lotharingen (hoewel dat laatste vooral een ceremoniële titel aan het worden was), graaf van Leuven en markgraaf van Antwerpen. In 1191 liet hij zijn broer Albert benoemen tot bisschop van Luik.

Denier 'au cavalier' met Hertog Hendrik te paard, geslagen in Brussel na 1210.

In 1192 verleende Hendrik als hertog van Brabant een vrijheidskeure aan de stad Vilvoorde om zich te verzekeren van de steun van de bewoners in de conflicten met het machtige graafschap Vlaanderen. Wanneer zijn broer in datzelfde jaar vermoord wordt, hield Hendrik de Duitse keizer Hendrik VI verantwoordelijk en werd hij een van de leiders van de opstanden tegen de keizer.

keizer Hendrik VI

Er volgde een periode van onrust en lokale conflicten, en nog in 1199 wist Hendrik de kroning van de volgende Duitse koning (Filips van Zwaben, broer van de overleden koning) te Aken te voorkomen. Hendrik sloot in 1204 vrede met Filips van Zwaben en werd beloond met de voogdij over de abdij van Nijvel en het kapittel van Sint-Servaas, het medebestuur

over Maastricht en het recht zijn hertogdom aan een vrouwelijke erfgenaam na te laten (Hendrik had in 1204 alleen nog dochters).

Sint-Gertrudiskerk, voormalige abdijkerk van Nijvel

Koning Filips II van Frankrijk wilde Hendrik in 1208 steunen om zelf koning van Duitsland te worden, maar Hendrik koos ervoor om de kandidatuur van Otto van Brunswijk te steunen. In 1212 kwam Hendrik in conflict met de bisschop van Luik over de opvolging van het graafschap Moha. Hendrik verwoestte de stad Luik in 1212 maar werd in 1213 verslagen in Steps. In 1214 was Hendrik verplicht om mee te vechten in de Slag bij Bouvines tegen zijn persoonlijke vriend Filips II van Frankrijk. Direct na de slag verzoende hij zich weer met Filips. Hendrik I was tweemaal gehuwd. Hendriks eerste huwelijk was met Mathilde van Boulogne.

Huwelijk van Hendrik met Mathilda

Zij kregen de volgende kinderen:

- Maria van Brabant (1189/90-1260), gehuwd met keizer Otto IV en daarna met Willem I van Holland;
- Adelheid van Brabant (1190-1265), gravin van Boulogne, rond 1206 getrouwd met Arnold III van Loon, voor 3 februari 1225 getrouwd met graaf Willem X van Auvergne.;
- Margaretha van Brabant (-1231), begraven in de abdij van Roermond, gehuwd met Gerard III van Gelre;
- Machteld van Brabant (±1200-1267);
- Hendrik II van Brabant (1207-1248), opvolger van zijn vader als hertog van Brabant;
- Godfried van Leuven-Gaasbeek (1209-1253).

In zijn tweede huwelijk trouwde Hendrik met Maria van Frankrijk, dochter van koning Filips II van Frankrijk.

Huwelijk van Hendrik met Maria

Zij kregen de volgende kinderen:

- Elizabeth (Ysabeau) (- 23 oktober 1272), die op 19 maart 1233 trouwde met Diederik primogenitus, heer van Dinslaken (ca. 1214-1244), en in 1246 met Gerard, heer van Wessenberg (-1255);
- Maria, jong overleden.

In 1229 kreeg Brussel stadsrechten van Hendrik I. Onder zijn toezien wordt gestart met de bouw van de kathedraal van Sint-Michiël en Sint-Goedele.

kathedraal van Sint-Michiel en Sint-Goedele

In hetzelfde jaar gaf hij zijn aanspraken op Moha op. Keizer Frederik II van Hohenstaufen gaf Hendrik in 1235 de eervolle opdracht om naar Engeland te reizen en zijn verloofde Isabella Plantagenet op te halen, maar Hendrik werd ziek en overleed in Keulen.

Volgens de overlevering heeft hertog Hendrik I in 1185 de stad 's-Hertogenbosch gesticht. Zijn praalgraf is te vinden in de Leuvense Sint-Pieterskerk, alsook dat van Mathilde van Boulogne en zijn dochter Maria van Brabant.

Sint-Pieterskerk in Leuven

Graftombe van Hendrik I van Brabant. Leuven, Sint Pieterskerk.

Metaanderen
Vlaanderen